

Tynki barwione w masie i dekoracyjne warstwy malarskie w systemach Optosan

na przykładzie prac renowacyjnych elewacji Starego Miasta w Warszawie

Kamienice na Rynku Starego Miasta krótko po odbudowie. Zdjęcie z 1954 r.

Podczas odbudowy starano się zachować nie tylko wygląd, ale także techniki oraz technologie używanych pierwotnie materiałów i dekoracji.

Takie podejście do prac renowacyjnych zachowywane jest również obecnie.

Dzięki temu elewacje budynków wchodzących w obszar Starego Miasta odzyskują podczas kolejnych etapów prac spójny i zbliżony do pierwowzoru charakter. Najbardziej jest to widoczne w charakterystycznym efekcie historycznych technik malarskich wykorzystywanych na bardzo wielu obiektach. To właśnie w Warszawie wykonuje się obecnie najwięcej rekonstrukcji dekoracji wierzchnich z użyciem barwionych tynków, a nie tylko

Warszawa to wyjątkowe miasto nie tylko na mapie Polski, ale i Europy. Mimo prawie całkowitego zniszczenia śródmieścia podczas wojny, udało się wiernie odbudować całą Starówkę jeszcze w latach 50. Dzisiaj od 1980 roku znajduje się ona na Światowej Liście Dziedzictwa Kulturowego Unesco. Jednak wpis na Listę nie dotyczy rangi samych obiektów. W ten sposób uhonorowano wyjątkowy przykład niemal kompletnej rekonstrukcji całego zespołu historycznego.

współczesnych kryjących farb. To bardzo trudna i wymagająca technika przede wszystkim dla tynkarza. Zacieranie mokrego tynku zawsze zostawia ślady pracy i niejednorodną kolorystykę, co może powodować niekorzystny efekt tzw. „dniówek”. Jednak prawidłowo zatarty tynk w stabilnych warunkach daje nieporównywalny dla kryjących farb efekt „żywej” i naturalnej dekoracji barwnej.

Przygotowanie wapiennego tynku barwionego w masie jest jednak także bardzo dużym wyzwaniem dla producenta. Firma Optolith jest jedną z nielicznych na polskim rynku, która od lat specjalizuje się w materiałach przygotowywanych specjalnie dla obiektu. Szeroka gama fabrycznie barwionych wypraw tynkarskich jest jednym z podstawowych elementów naszej oferty. Nie jest to tylko jeden tynk, ale co najmniej kilka, o różnej gramaturze i składzie – od wapienno-trassowych do tynków na bazie naturalnego wapna hydraulicznego. Są to też tynki do różnych technik, m.in. zacierane, rzucane, nakładane „z pędzla” oraz cyklinowane.

Przy elewacjach zabytkowych kolor tynku jest najczęściej znajdowany na podstawie badań, stratygrafii lub odniesienia historycznego

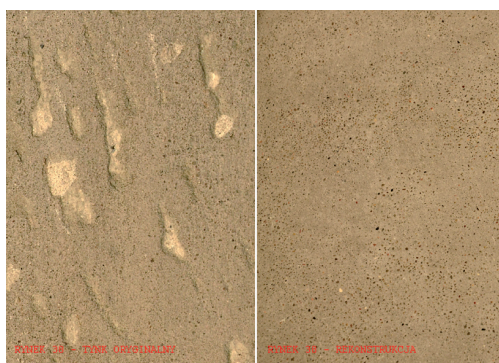
Tynk barwiony w masie – widoczne charakterystyczne „chmurki” powstałe podczas zacierania tynku na mokro

wzorca, którym mogą być nawet obrazy. Tak niejednokrotnie było właśnie w Warszawie. Oznacza to jednak konieczność przygotowania licznych prób kolorystycznych, których efekt widoczny jest dopiero na ścianie budynku ze względu na różny sposób obróbki. Udział producenta na tym etapie to przede wszystkim praca własnego laboratorium w siedzibie firmy w Częstochowie, gdzie na bieżąco w krótkim czasie można było przygotowywać kolejne wersje tynków. Doskonałym przykładem takiej realizacji jest zespół kamienic Muzeum Warszawy na Rynku Starego Miasta. Ze względu na bardzo dużą rozpiętość kolorów poszczególnych kilkunastu elewacji, firma musiała przygotować łącznie ponad 40 wersji kolorystycznych próbek wybranego tynku wapienno-trassowego Optosan TrassFeinPutz. Było to więc również wyzwanie czasowe, ponieważ kolory były przygotowywane na bieżąco i akceptowane już w trakcie prac. Doświadczona firma konserwatorska prowadząca realizację czasami dopasowywała materiał już na elewacji, modyfikując w niektórych miejscach ziarno tynku. Efekt jest nie tylko znakomity, ale także możliwie najbardziej zbliżony do pierwowzoru.

Podobnym trudnym zadaniem była także kolorystyka wieży zegarowej zamku królewskiego. Tutaj również kilkakrotnie zmieniano odcień czerwieni ścian. Zdecydowano się ostatecznie na bardziej oranżowe opaski, których kolor też był indywidualnie dobierany w laboratorium firmy. W śródmieściu realizacji z użyciem tynków barwionych w masie Optosan jako dekoracja barwna stanowią bardzo dużą część elewacji. Najbardziej znane to: Nowy Odwach Bernardyński, Katedra Polowa i liczne kamienice mieszczańskie przy ulicach Mostowej, Pivnej, Zapiecek, Zaulek.

Zamek Królewski. Efekt końcowy po renowacji wieży zegarowej z wykorzystaniem tynków wapienno-trassowych: Optosan RenoPutz oraz barwionego Optosan TrassFeinPutz

Zespół kamienic Muzeum Warszawy na Rynku Starego Miasta. Stan po pracach renowacyjnych w 2017 r.

Kamienica Rynek 38. Porównanie koloru i struktury tynku oryginalnego oraz rekonstrukcji z użyciem barwionego tynku Optosan TrassFeinPutz. Fot. Monument Service

Hotel Europejski.
Efekt końcowy
po kompleksowej
renowacji z użyciem
indywidualnie
dobranych wypraw
tynkarskich
oraz dekoracyjnych farb
elewacyjnych Optolith

Hotel Europejski.
Zbliżenie fragmentu
elewacji – imitacja
zatartego na mokro
tynku barwionego
przy użyciu farby
laserunkowej Optomal
Silisan i spoiwa Fixativ

Jak pokazują opisane przykłady, dobór rodzaju powłok barwnych na elewacjach zabytkowych zawsze powinien być dostosowany do konkretnego obiektu. Dzięki temu każdy z nich może zachować swoją historyczną niepowtarzalność mimo zastosowania współczesnych środków. Warunkiem jest jednak ścisła współpraca nadzoru konserwatorskiego, doświadczonego wykonawcy oraz producenta, który posiada możliwości indywidualnego przygotowania technologii do potrzeb konkretnej realizacji.

Robert Koprowicz

*Menadżer Produktu ds. Renowacji
Dyplomowany Konserwator i Restaurator
Dział Sztuki*

Oczywiście nie jest to jedyna technologia rekonstrukcji wierzchnich warstw barwnych. Farby elewacyjne także mają swoje bardzo ważne miejsce, zależnie od historycznego charakteru ściany. Ale nawet tutaj można rozróżnić dwa główne rodzaje powłok malarskich: kryjące oraz laserunkowe.

Przy powłoce laserunkowej najpierw nakładany jest kryjący półton, a następnie wierzchnia, z reguły ciemniejsza, transparentna powłoka barwna. Taką technikę zastosowano np. przy niedawnych pracach na elewacji Hotelu Europejskiego, gdzie wykorzystano farby silikatowe Optomal Silisan oraz spoiwo do laserunków Optomal Fixativ. Uzyskany efekt przypomina z założenia „wibracje koloru” w tynku barwionym. Dla porównania, przykładem klasycznego użycia farby mineralnej Optomal Silisan jako kryjącej równomiernej w kolorze powłoki są elewacje Pałacu Staszica czy kordegardy Pałacu Potockich przy Krakowskim Przedmieściu.

Stare Miasto, ulica Piwna. Przykład bogatej kolorystyki elewacji kamienic uzyskanej zarówno w technikach malarskich, jak i barwionych tynkach

Kordegarda Pałacu
Potockich
przy Krakowskim
Przedmieściu. Obecnie
siedziba Min. Kultury.
Kryjące farby silikatowe
Optomal Silisan

